

Videoconfereren

Zien en horen of ook proeven?

De komende drie jaar wordt het systeem van videoconferencing 'uitgerold'. Het systeem kan veel tijd en geld besparen. Maar waar moet je zitten als advocaat? En: 'Minder direct contact gaat altijd ten koste van de kwaliteit van de rechtspleging.'

Illustratie: Dmitry de Bruin

.....
Tatiana Scheltema
journalist
.....

In 2005 stond een groepje vrachtwagenchauffeurs in Spanje terecht voor het vervoeren van een partij marihuana. Een handlanger was in Nederland aangemerkt als verdachte en zat in detentie. De Spaanse rechter wilde de man graag horen als getuige in de zaak tegen de andere chauffeurs. Advocaat Mike van den Bosch bereidde zich al voor op een reisje met een rogatoire commissie naar Malaga. Maar verder dan Den Bosch kwam hij niet. De

Spaanse rechter besloot in overleg met de Nederlandse rechter-commissaris om de verdachte via een beeldscherm aan een verhoor te onderwerpen. Van den Bosch: 'Dus togen we, cliënt, R-C, de griffier en ik naar de Rechtbank Den Bosch. Daar namen we plaats in een kamer met een enorm scherm. Mijn cliënt moest pontificaal vóór het scherm zitten, wij zaten erachter.'

Erg soepel verliep het verhoor niet, herinnert Van den Bosch zich. 'De verbinding viel een paar keer uit, en er ontstond enige ergernis over en weer. De Spaanse rechter was nogal een baasje

die de boel koeioneerde, wat slecht viel bij de R-C aan onze kant. Zij begon iedereen voor te stellen: zichzelf, de griffier, mij en de verdachte, maar werd afgekappt door de Spaanse rechter. Toen had ze niet meer zoveel zin om mijn cliënt nog als verdachte aan te merken, hetgeen gunstig uitviel voor mijn cliënt.'

Nederland voorop

Dat was mooi voor de cliënt. Maar inmiddels zijn de technische mogelijkheden voor het horen op afstand flink verbeterd, en loopt Nederland in Europa voorop. De geluidskwaliteit van de installaties is hoog, er zijn

meerdere, grote beeldschermen, er is een apparaat waar bewijsmateriaal op gelegd kan worden. Nu al heeft de Rechtbank Maastricht een open lijntje met de detentieboot in Dordrecht, is de Rechtbank Haarlem verbonden met de gevangenis op Curaçao, heeft de Arnhemse eechtbank verbinding met de gevangenis aldaar, en kan Den Haag inzien op mobiele apparatuur. De komende drie jaar zullen alle rechtbanken, detentiecentra en penitentiaire inrichtingen worden uitgerust met het systeem.

Plannen om verdachten, vreemdelingen, getuigen

Column

Harry Veenendaal

Lynchtoezicht

Afgelopen zaterdag wilde ik bij de Rotterdamse boekhandel Selexyz Donner een nieuwe Kluwer *Tekst & Commentaar* kopen. Tot mijn verbazing staan de T&C's tegenwoordig niet meer op de boekenplank, maar zijn ze veilig opgeborgen in een afgesloten vitrinekast. Waarom? Omdat deze wetboeken in toenemende mate de winkel verlieten in de tas van rechtenstudenten zonder over de toonbank te zijn gegaan. Geen bepaald verheffende mentaliteit voor toekomstige advocaten. Heeft de algemeen deken dan toch gelijk? Is een advocaat een latente *Johnny Two-times* die alleen functioneert onder het waakzame oog der herderlijke gildemeesters? Zijn de ingrijpende, preventieve maatregelen gericht op transparantie en toezicht op de advocatuur onvermijdelijk?

De kredietcrisis maakt duidelijk dat falend toezicht catastrofale gevolgen kan hebben. Maar wat niet mag worden vergeten is dat de maakbaarheid van een beroepsgroep door preventief en repressief toezicht slechts beperkt is. De algemeen deken wil bijvoorbeeld een soort vliegende brigades, teams van oud-dekens en accountants die lokale dekens zullen assisteren bij *vermoedens* van fraude door een kantoor. Daarnaast vormt zich een Kamermeerderheid om, met instemming van de Orde, de Advocatenwet zodanig te wijzigen dat de naam van een advocaat al bij een voorlopige voorziening openbaar gemaakt wordt. Het doel heiligt de middelen.

Dit jaar is de 15.000ste advocaat beëdigd. Van alle tuchtrechtelijke uitspraken in 2007 gingen er slechts twee in essentie om fraude. Dat komt neer op een percentage van 0,0013 van alle advocaten die een frauduleuze misstap begaan. Dergelijke ingrijpende toezichtmaatregelen en wetswijzigingen voorstellen op basis van een statistisch niet-significant percentage is geen gewoon toezicht, dat is *lynchtoezicht*.

Als de algemeen deken de transparantie van de beroepsgroep wil vergroten, dient hij allereerst zijn eigen ambt eens kritisch te bekijken. De buitenwereld vergelijkt de Orde namelijk doorgaans met organisaties zoals het Medisch Tuchtcollege. De beroepsgenoten oordelen over de beroepsgenoten, in ons geval onder toezicht van de deken. *Nomen est omen*, want een deken wordt doorgaans gebruikt om zaken te bedekken. Terecht of onterecht, transparantie wordt beter bereikt door het afschaffen van het dekenaat. De algemeen deken maakt zich onsterfelijk als hij aan Den Haag voorstelt om de Advocatenwet zodanig te wijzigen dat in plaats van het dekenaat een onafhankelijke klachtencommissie wordt ingesteld die voor een deel bestaat uit advocaten en deels uit niet-advocaten.

En wat te doen met de stelende rechtenstudenten? Om te voorkomen dat de vliegende brigades zonder werk komen te zitten, kan de algemeen deken deze beter bij universiteiten inzetten om bijvoorbeeld tijdens colleges ongevraagd de tassen van studenten te controleren op gestolen exemplaren van *Tekst & Commentaar*. Geen bonnetje? Geen advocaat!

en deskundigen op afstand te horen via een videoverbinding worden al sinds de jaren tachtig gesmeed. Maar pas in 2005 werd in de wet geregeld dat *videoconferencing*, ook wel telehoren genoemd, in bepaalde situaties mag worden toegepast. Nu mag het worden gebruikt bij het verlengen van voorlopige hechtenis, het horen van getuigen en deskundigen en het horen van getuigen of verdachten in het buitenland. Zaken waarbij kinderen zijn betrokken en zaken voor eenvoudige strafkamers zijn uitgesloten.

Het systeem wordt vaak gepresenteerd als een besparing op kosten. In het basisscenario, waarbij de kosten en baten tot 2021 zijn verdisconteerd, levert het systeem een besparing op van bijna 18 miljoen euro.

Weerstand

Maar de voordelen zijn niet alleen financieel. In de afgelopen drie jaar zijn pilots gedraaid in verschillende gerechten. De ervaringen zijn positief. 'Gedetineerden vinden het prettig om niet meer bij nacht en ontij van hot naar her te worden gesleept,' zegt Ronald van den Hoogen, als programmamanager E-rechtsbestel van het ministerie van Justitie betrokken bij de invoer van het systeem. 'De reis naar de rechtbank is voor gedetineerden vaak heel belastend. Een rit duurt soms drie uur, voor een verhoor van misschien maar tien minuten, er zijn soms lange wachttijden. Dat is ontwrichtend.'

Rechters hadden aanvankelijk wel koudwatervrees, zegt zijn collega van het ministerie, Marjolein Grijns. 'Hun angst

voor verlies van controle gold de techniek. Nu zegt de rechter: ik wil meneer Jansen zien. Dan wordt meneer Jansen in een busje voorgeleden. Straks moet hij op een knop drukken en maar hopen dat meneer Jansen inderdaad aan de andere kant zit. Maar in het verleden werd ook weleens de verkeerde verdachte bij de rechtbank bezorgd.'

Marc Bax, rechter bij de sector bestuur in Maastricht, deed sinds mei van dit jaar tientallen 'virtuele' bewaringszittingen op de detentieboot in Dordrecht. Bax: 'Je moet het, een beetje oneerbiedig, zien als een soort Skype.' Volgens de rechter maakt het niet uit of iemand voor zijn neus zit of niet: 'Men zegt weleens: als rechter moet je moet de verdachte kunnen "proeven". Maar mijn beslissingen zijn niet anders als ik iemand heb "geproefd". Het gaat erom of je iemand kunt zien en horen. En dat kan heel goed met deze apparatuur.'

Bax is jong (35) en gewend aan de omgang met audiovisuele middelen. Bij oudere rechters ligt dat misschien lastiger, zegt projectleider Grijns. 'Die voelen misschien een emotionele weerstand tegen hun verschijning op tv.'

Voor de advocaat wordt het lastiger om zich te manifesteren tijdens de zitting, denkt rechter Bax. 'Sommigen kiezen ervoor om bij mij te zitten, maar als ze naast de cliënt zitten kunnen ze makkelijker tijdens de zitting overleggen.' Bax was, vóór zijn overstap naar de magistratuur, negen jaar lang advocaat. 'Ik denk: je moet vooraf overleggen. Als dat nog op zitting moet gebeuren, ben je te laat.'

Vervolg van pagina 685

Nieuw regime voor rogatoire commissies buitenland

Het ministerie van Justitie liet de redactie van dit blad het volgende weten U bent door OM of rechterlijke macht gevraagd mee te gaan met een rogatoire commissie naar het buitenland. Tot 1 april 2008 werd dit meestal door de griffie van de betreffende rechtbank geregeld. Vanaf die datum is een ander regime van toepassing: het opgerichte

Bureau Reizen Openbaar Ministerie regelt de reizen, hotels, vergoedingen en eventueel vervoer naar en van vertrekplaats voor eenieder die voor of namens het OM een buitenlandse dienstreis maakt.

• Meer informatie bij de managementassistente van het betreffende parket of bij medewerkers van het Bureau Reizen OM: Michael Kieviet en Arnold Meijer, Jacqueline Rodrigues, tel. 020-541 90 60/541 90 61/541 90 62.

Nieuwe werkwijze en belangrijkste veranderingen in 7 stappen

- 1. Vul het aanvraagformulier in** Indien u bent toegevoegd aan een rogatoire commissie krijgt u van de meereizende officier of diens managementassistente een aanvraagformulier buitenlandse dienstreis toegemaild of gefaxt met het verzoek dit zo volledig mogelijk in te vullen. Pas wanneer alle gegevens binnen zijn kan de reis geregeld worden door een van de medewerkers van het Bureau Reizen.
- 2. Bureau Reizen boekt vlieg- en/of treintickets conform reisbesluit** Het Bureau Reizen OM regelt deze tickets. De boekingen zijn conform de afspraken in het reisbesluit.
- 3. Hotels worden, waar mogelijk vooraf, betaald** Het Bureau Reizen OM regelt waar mogelijk dat uw hotel al betaald is. Hierdoor is het niet nodig om voor te schieten en achteraf te declareren. Is dit niet mogelijk dan geldt het oude regime en krijgt u een voorschot mee (80%). Een zelf geregeld hotel kan achteraf niet bij het Bureau Reizen gedeclareerd worden.
- 4. Dagvergoeding** Voor de duur van uw verblijf krijgt u een dagvergoeding mee afgestemd op het levensonderhoud in het betreffende land.
- 5. Vraag zelf of via Bureau Reizen een visum aan** Voor sommige landen is een visum noodzakelijk. Het Bureau Reizen OM kan dit voor u regelen. U dient de aanvraag hiertoe ten minste 14 dagen voor aanvang van de reis bij het Bureau Reizen OM in te dienen.
- 6. Vervoer van en naar vertrekplaats** Het vervoer van huis naar het vliegveld (en terug) kan ook door het Bureau Reizen OM geregeld worden. U geeft op het aanvraagformulier aan of u van deze dienst gebruik wenst te maken. Zo ja dan wordt u door de vervoersdienst bij u thuis (of waar u aangeeft) opgehaald en naar het vliegveld of station gebracht. Bij terugkomst staat de dienst op een aangegeven plaats op u te wachten.
- 7. Bereikbaar ook buiten kantoor tijden** Het Bureau Reizen OM is tijdens kantoor tijden bereikbaar op de reguliere telefoonnummers en via mail. Voor onvoorziene omstandigheden buiten kantoor tijden is er een speciaal telefoonnummer: (0031) 20 541 90 50. Bijvoorbeeld in geval van ziekte, een ongeval, als de veiligheid in het geding is of bij familieomstandigheden.

Kamer kritisch over bezuinigingen rechtsbijstand

Alhoewel de bezuinigingen op de gefinancierde rechts-hulp pas op 17 december in een apart debat worden behandeld, was er verleden week tijdens de behandeling van de Justitiebegroting in de Tweede Kamer al veel kritiek op de voorgenomen maatregelen. Vooral het aangekondigde stelsel van rechtsbijstandverzekeringen moest het ongeldden. Alleen Joldersma (CDA) sprak nog van een 'plan met visie.' Volgens Kamerlid Jan de Wit (SP) helpt de staatssecretaris het stelsel om zeep en moet

er juist een bak met geld bij. De Wit is boos over de maand uitstel van de eindrapportage over de Leidraad bewerkelijke zaken. 'Dat betekent dat de Leidraad per saldo het hele jaar is gebruikt zonder dat we weten wat de gevolgen ervan zijn.'

Overheidsinstanties die aanwijsbaar nodeloze procedures tegen burgers entameren en daarmee het beroep op gesubsidieerde rechtsbijstand opjagen, zullen streng aangepakt worden, door nieuwe uitvoeringsregelingen op te leggen en de reële proceskosten op die instanties te verhalen. Ook zal zij inventariseren welke instanties in dit opzicht slecht presteren. Dat zegde staatssecretaris Albayrak toe. (TS)

CARTOONIST GEZOCHT

De advocaat die denkt in elk nummer van het *Advocatenblad* een actualiteit in de beroepsgroep met urgentie en humor te kunnen verbeelden in een cartoon, wordt van harte uitgenodigd enige voorbeelden te sturen, en contact op te nemen met de redactie (zie colofon).

Correcties

In het vorige nummer werd:

- op p. 638 journalist Mark Maathuis ten onrechte 'Martijn' Maathuis genoemd;
- op p. 649 de naam van fotografe Emilie Hudig per abuis vervangen door 'Leo van Osch';
- op p. 663 het kantoor van Patroon van het jaar-genomineerde mr. Monique van Roosmalen ten onrechte 'Van Homburg' van Roosmalen Advocaten genoemd, dat had Homveld van Roosmalen Advocaten moeten zijn.